

Örnek, Sedat Veyis 1965 “Köpekli Kadın”, *Türk Dili Dergisi*, Nisan, Cilt XIV,
Sayı 163, 509-513.

Karısı da, zavallı kadın da, Gide Marc ile İngiltereye gittikten sonra koskocaman evde kendini yapayalnız bulmuştu; müthiş bir paniğe kapılarak mektupları yakmıştı. Onun da kabul ettiği gibi, mektuplar, kendisinin en değerli mülküydü; fakat kocasının alçak gönüllülüğüne pek az önem vermesi karşısında, kendisine karşı aşkından kuşkulandı, onu anımsatacak hiç bir şeyi saklamamak istemişti.

Yirmi yıl kocasından uzak, kendisini ondan ayrı kalmağa zorlayarak, ona kendisini bağlayacak her şeyi yok ederek yaşadı. Bir zamanlar kocasına verdiği her şeyini Tanrıya hasrederek yaşıyor, Gide ise özlediği her şeyi elinden alan rakibi kıskanıyordu. *Nunc Manet in Te*'de, karısının protestanlığa değil de katolikliğe dönüşünü üzüntü ile ortaya koyar.

Madeleine'in arkadaşlarından biri, ölümünden sonra, onun Gide'e bağlılığının din değişikliğinden dolayı devam ettiğini söylemiştir.

Bütün bunlara karşın, Gide, karısını her şeyden derin ve umutsuz bir aşkla seviyordu. 1925'de, Afrika'ya giderken Gide, dönmesini isteyip istemediğini sorması için bir arkadaşına yalvardı, karısı onun en değerli ve her zaman sevdiği hazinesiydi, onu hayatından çok seviyordu, karısı ondan uzaklaşalı hayat ona anlamsız görünüyordu.

Çeviren: Muzaffer UYGUNER

AÇIK YAZIŞMA

Sayın Deniz Toprak
Ankara Radyosu
Program Müdürlüğü
Ankara

Dergimizin geçen sayısında yayımlanan BİR CEVAP başlıklı yazıdaki dil yanlışları gözümüzden kaçmış değildir. Bilindiği üzere söz konusu yazı, Suut Kemal Yetkin'in *Türk Dili*'nin 1 Şubat 1965 günlü 161. sayısında yayımlanan **Olumsuz Bir Davranış** başlıklı yazısına bir karşılıktır. Bu yüzden virgüline bile dokunulmadan olduğu gibi yayımlanmıştır.

İlginize teşekkür ederiz. Saygılarımızla.

Türk Dili

KÖPEKLİ KADIN

(*Küçük Hikâye*)

SEDAT VEYİS ÖRNEK

Bu lokantaya "Serbische Bohne" çorbası içmeye gelmiştim. Gerçekten de çorbası ünlüydü lokantanın. İki dilim ekmele bir bardak da bira ısmarladın mı yanına, kekâ! Bol biberli fasulye çorbasına kaşık atıkça, insan bayağı ısınıyordu. Lokanta doluydu. Bilmem ne derneğinin kuruluş yılını kutluyorlarmış.. Garson kız beni az buçuk tanıdığı için, yukarda, köşe masaların birisinde bir yer buldu. Masada tek başına yaşlı bir kadın oturuyordu.

"Ayaklarınıza dikkat ediniz" dedi.

"Niye?"

"Masanın altında köpek var!"

Eğildim, baktım: gerçekten de koyu kahverengi, tazi azmanı bir köpek masanın altına yan gelmiş yatıyordu. Kasap dükkânlarına, sinemaya, şuraya buraya köpek sokulması yasak olduğu gibi, çoğu lokantalara da sokulması yasaktı. Ama sokmuştu kadın. Belki de lokanta sahibi tanıdığıydı.

"Korkmayınız" dedim. "Köpeğimizin üstüne basmam."

"Teşekkür ederim."

Başıma dikilen garson kıza çorbamı ve biramı söyledim. Lokantayı bir balık kokusu doldurmuştu. Canım bahk çekti. Parava kıyıp bir persiyon

Kadın beyazından ve en ucuzundan şarap içiyordu. Bardağını yarılammıştı. Altmış yaşlarında görünüyordu. Dudaklarını koyu koyu boyamıştı. Elleri bakımsız, tırnakları kirliydi. Cebinden bir kutu çıkardı. Yarısı yenmiş pahalı bir çikolataydı. Çikolatanın ucundan büyükçe bir parça koparıp, etrafı kollayarak, yavaşça köpeğe uzattı. Köpek başını kaldırıp, çikolatayı isteksizce yuttu; yorgun ve kanıksamış bir hali vardı. Sonra gözlerini hazla yumuverdi. Kadının köpeğin yumuşak tüylü başını okşayıp, aydınlık bir yüzle bana baktı.

"Çikolatayı çok sever de" dedi.

"Her gün bir kutu çikolata yer."

"Öyle mi?"

"Pastayı da sever. En çok çilek pastasını sever. Sağ ve perşembe günleri pasta günüdür."

"Muzlu pastayı sevmiyor mu?"

"Hayır. En sevmediği şey muzdur!"

"Bense en çok muz severim."

"Siz insansınız da, ondan."

Sesinde yumuşak, insana batmayan bir aşığsama tonu vardı.

Garson kız çorbamı ve biramı getirdi. Afiyet olsun, der diye bekledim. Demedi. Şarabını yudumladı. Çorbamı kaşıklamaya başladım.

"Konrad fasulve çorbasını sevmeyiz ki."

"Kim?"

"Konrad. Köpeğim.."

"Ben de kocanız sanmıştım.."

"Kocam yok ki.."

"Öldü mü?"

"Evlendim."

Bulanık bakışlı gözlerini kapıdan yana çevirdi. Beni ve köpeğini unutmuş gibi bir hali vardı. Önündeki bardakla oynuyordu.

"Doğrusunu isterseniz bir defa evlendim. Ama üç gün sürdü evliliğimiz. Üç gün sonra ayrıldık."

"Niçin?"

"Kocam köpekleri sevmiyordu da, ondan. Evliliğimizin ikinci gecesi köpeği yatak odamıza almak istedim. Dışarda üşüyordu hayvancağız. Zaten küçük, el kadar bir şeydi. Annemin düğün hediyesi idi bana. Kocam küplere bindi. Köpeği tekmeleyip, odadan kovdu. Köpek üçüncü gün öldü. Ben de kocamdan ayrıldım."

Bir sigara yaktı. Ben çorbamı bitirdim. Garson kız bahçımı getirdi. Balık nar gibi kızarmıştı. Yanında patates salatasıyla, ince iki dilim limon vardı. Çatalla balığı şöyle bir yokladım; gevrek kısmın altından bembeyaz, lop bir et çıktı. Koca bir parçayı ağzıma attım, üstüne bir çatal dolusu patates salatası aldım. Kadın yutkundu.

"Bir ricada bulunabilir miyim?"

Ağzım doluydu; konuşmadım, "Buyur" dercesine yüzüne baktım.

"Balığı yemeseniz olmaz mı?"

"Sebep?"

"Konrad balığı sever de"

çıldım:

"On Şiling ödedim" dedim.

"Ben size yirmi Şiling vereyim" dedi.

"Bana yirmi Şiling vereceğinize siz de bir porsiyon ısmarlayınız. On Şiling kârımız olur."

"Bana balık vermezler ki.."

"Niçin?"

"Köpeğime yediriyorum diye!"

"Ben köpeğe balık malık vermem" dedim.

"Elli Şiling vereyim.."

"Yüz Şiling de verseniz boşuna!"

Biraz da kadının inadına balığı iştahla yemeye devam ettim.

"Evde kendiniz yapınız."

"Benim yaptığımı yemiyor ki!"

Bir sigara yaktım. Biramdan büyükçe bir yudum aldım.

"Sinemaya da götürüyor musunuz?"

"Yok" dedi. "Bir kere gizlice sinemaya sokmuştum, film başlayınca perdeye doğru havladı da, ikimizi de kapı dışarı etti sinemacı."

"Kiliseye?"

Ağzımın sağ yanıla tuhaf bir biçimde güldü. Sanki ağzımın öteki yanı felçliydi.

"Konrad Tanrıyı bilmez ki!"

"Gazete okuyor mu?"

"Deli misiniz? Hayvan o, ayol!"

"Konrad'ın odası ayrı mı?"

"Benimle yatıyor."

"Aynı yatakta mı?"

"Hayır. Ben divanda yatıyorum. Onun yatağı kauçuktan. Geçen yıl eski eşyalar satan bir mağazadan almıştım."

"Köpek hep yanında"

"Evet."

"Şaka yapıyorsunuz. Yüz beş yıl yaşayan köpek nerede görülmüş?"

"Aaaa!" dedi, "on beşi yediyle çarpacaksınız!"

"Çarpmakta nesi oluyor?"

"Köpek yaşı böyle hesaplanır da ondan!"

Bense köpeklere ve atlara dair bir şeyler bildiğimi sanırdım. Meğer ne kadar bilgisizmişim bu konuda.

"Köpek sever misiniz?"

"Sevmem" dedim.

"Hiç mi?"

İnatlıgım tuttu.

"Hiç" dedim.

Oysa dağ başlarında, geceleyin keven ateşleri yakan çobanların yanı sıra durup, ön ayaklarıyla toprağı tırmalayan, ara ara karanlığa doğru havlayan kurt köpeklerine bayılırdım.

"Kedi filanda mı sevmezsiniz?"

"Ben atları severim" dedim. "Bir de akvaryumda tetrozon balıklarını.."

"Ben köpekleri severim" dedi, kederli bir sesle.

"Atlar gibi var mı?" dedim.

"Uslu, insancıl, uzun boyunlu.."

"Köpeklerin de gözleri güzel.."

"Siz çayıra salınmış at yilkısı gördünüz mü?"

"Görmedim."

Üç aydan beri ışıklı dev mağazaları, üstüme üstüme gelen tramvayları, kirli taş binalı karanlık gasseleriyle kent nefes aldirmiyordu bana. Patlamak için bahane arıyordum. Birden içimi bir coşkunluk sardı.

"Bakınız, Madam!" dedim. "Ben, sizin belki de adını güç belâ hatırladığınız bir ülkenin vokal bir kalesinde, vakityle bir adamla"

nıymıştım. Adamın adı, Karanfil! Hani çiçekçi dükkânlarında satarlar ya, hah, işte o çiçek. Az bir ağzı vardı bu Karanfil adamın. Yumuşak püskül kaşlarının altında bir çift çakır göz. Elleri iri, sağlam, toprak. Başında havı dökülmüş, kaba kumaştan bir şapka. Kehribar ağızlıkla Malatya tütününden sarılma sigara içeriyor. Bir baştan bir başa kavak dikmiş suyun kıyasına. Kavaklar başını alıp göğün bir yarısına ermişler. Bir bahçesi var, görerseniz aklınız durur: Hünkâr elmaları, yarma kaysılar, şekerpâreler, ak dutlar, beyaz Tokat kirazları.. Göçmenmiş. Hükümet bu araziye kendisine verdiği zaman yabancı sumaklardan, höğürtlenlerden, kuşburnu ağaçlarından geçilmiyormuş. Yirmi yılda bu hale getirmiş. Kalabalık bir aile. Çocukları, torunları var. İlerde ak yüzlü, ak yeldirmeli kadınlar. "Bizimkiler.." diyor, Karanfil ağa. Bahçesini seviyor, kavaklarını seviyor. Ama en çok atlarını seviyor. Berimizde bir yonca tarlası... Her bir yoncanın üçlüsü, na, elim kadar! Yoncalıkta bir sürü at.. Beyaz dişleriyle yeşil yonca yiyorlar. Görerseniz dişiniz kamaşır. Yoncalığın az ilerisinde dümdüz uzanan bir çayırık.. Bu karanfil adam, sanırsınız eline dev bir makas almış da, çayırığı top baş traş etmiş. Çayırıklar ne bir santim fazla, ne bir santim eksik! Adamdaki sevgiyi, sabrı, yüreği varın da, anlayın! Uzatmayalım, Karanfil adam atları çayırığa doğru bir ürküttü ki.. Hey be!.. O doru, o yağız yeşiller sanırsınız o heşlik kız saç rüzgârda!"

"Üzdürüyorsunuz!"

Kadının hakkı vardı. Hepsini yalandı. Bu cetvelle çizilmiş gibi düzgün kenti, bol yeşilli bir fanteziyle kusak istemişim.

"Ne iş yapıyorsunuz burada?"

"Dolaşıyorum.."

"Eliniz ayağınız sağlam. Niye çalışmıyorsunuz?"

"Eski Yunan bilginleri çalışmayı erdem saymazlar pek.."

"Ama çalışmak gerek."

"Siz neden çalışmıyorsunuz?"

"Ben yaşlıyım."

"Ben de yaşlıyım."

"Gençsiniz siz."

"Yüzüme ne bakıyorsunuz. İnsan bir gecede on yıl birden yaşlanır."

Yaşımı ölçmek için, dikkatlice baktı yüzüme. Sonra önümdeki tabağı göstererek:

"Bahğimiz soğudu.. Yesenize!"

"Yemiyeceğim. Camım çekmiyor artık".

Sevindi.

"Öyleyse Konrad'a veriniz!"

"Vermem!"

"Niçin ama?"

"Dedim ya.. Sevmem köpekleri.."

Garson kızı çağırdım, artan bahığı kaldırmamı söyledim. Kadın bir bardak beyaz şarap söyledi. Sonra çevresini kollayarak, deminki çikolata kutusunu çıkarıp, böldüğü parçayı köpeğe uzattı. Köpek isteksizce uzanıp, çikolatayı yaladı.

"Ayıp!" dedim, "Ütanmalısınız!"

Şaşırıldı.

"Niçin?"

"Yeryüzünde her gün binlerce çocuk açlıktan ölürken, siz tutmuş değersiz bir köpeğe pahalı çikolatalar veriyorsunuz"

"Ne biliyorsunuz değersiz olduğunu?"

"Şu da köpek mi, yani? Böyle-sine dünyanın bütün karanlık sokaklarında raslanır. Elinizi sallarsanız böyle yüz köpeğe değer."

"Benim köpeğim asil bir soydan geliyor!"

"Haydi canım sizde.. Asil bir soydan geliyormuş.. Uyuşuk köpeğin birisi işte.. Hem baksanıza gazete bile okuyamıyor. Muzu da sevmiyor. Belki piyano da çalamıyordur."

"Öğretsem çalardı!"

"Hiç sanmam. İyice yemesini biliyor. Asil bir köpek hiç değilsen resim yapabilmeli."

"Siz hiç resim yapan köpek gör-dünüz mü?"

"Çoookkk.. Tanıdığım bir Kont vardı. Kont dediysem, eskiden kontmuş. Üç yıl önce öldü. Bir köpeği vardı, Çinden mi, ne, getirtmişti. Küçük bir şey. Fino gibi. Öyle bir resim yapardı ki, görseniz dilinizi yutardınız. Köftehor bir karış hoyuna bakmadan, dağ gibi panoları bir günde boyardı. Kont köpeğin yaptığı resimlerle her yıl bir sergi açardı. Resimler kapış kapış giderdi. Kont resimlerden aldığı parayla gül gibi geçinirdi."

"Delinin birisiniz!"

"Siz öyle sanm."

Paramı ödedim. Gitmek için kalktım.

"Bir dakika!"

"Ne var?"

"Sizin gözleriniz köpek gözlerine benziyor. Vefalı birine benziyorsunuz. Sizinle arkadaşlık edebilirim."

"Benim de başkalarıyla arkadaşlığınız."

KEMİK SİSLERİ

*Büyük sisler içinde uzanmışlığınza
Kemik yalnızlıkların karanlığı gider
Yorgun olmasam, ama inebilsem kemik sisli kuyularınıza
Güler misiniz, ağlar mısınız duysam.*

*Irmaklar geçer mi kemik yalnızlığı karanlıklardan
Uzun sisli bahçelerde karanfiller büyür mü
Vardım bir zamanlar, görmüştüm, karanlık kuyularda yaşadığınızı
Ağladığınızı, ezilmişliğinizi söylemişlerdi
Yorgunluğunuz, uykusuzluğunuz vardı gözlerimde
Aç kurtlar çağırıyordu uzak dağ yollarında.*

*Şimdi uzaklardayım kemik yalnızlığı karanlıklarınızdan
Rüzgâr güneşleri yaban mavilerini öpüyor korkusuz
Ağaçlardan sular sızıyor, sıcak sular
Belki ağlıyorsunuz, belki kandır
Dönüp kemik yalnızlıklarınıza varsam
Gözlerinizde büyümüş karanlıklarınız, eski bir yangındır.*

Faik Sabri CEYLÂN

"Gözleriniz.. Gözleriniz kahve-rengi. Köpek gözleri de kahverengidir."

"Kötü bir benzetme!"

"Ama doğru.."

"İyi akşamlar, Madam!"

Ceketimin ucundan tuttu. Kısık bir sesle:

"Biliyor musunuz? Benim bir köpeğim daha var evde. Yeni yavruladı. Yavrularından birini size vermek isterdim.."

"Teşekkür ederim. Başka birisine veriniz."

"İstemiyorlar ki.. Yavruları bir görseniz.. Gözleri daha yeni yeni açıldı. Öyle minik şeylerki.."

"Ben yalnız bir adamım, Madam. Köpeklerim.."

"İyi ya! Arkadaşlık eder size."

"Arkadaşlarım var benim."

"Bir gün yok oluyorlar. Yaşlandığınız zaman.."

Bulanık bakışlı gözlerini yine kapıdan yana çevirdi. Sanki birisini bekliyordu. Birden gözlerini gözlerine dikti. Göz akları kanlanmıştı.

"Peki ama, hayvanları neden sevmiyorsunuz?"

"Atları sevdiğimi söyledim ya.."

"Sahi" dedi. "Atları seviyor-dunuz.."

"Atlar gibi var mı, hiç? Uslu, insancıl, uzun boyunlu.."

"Yoksul bir kadının ben. Size at hediye edemem ki.."

"İyi akşamlar, Madam!"

"İyi akşamlar!"